

Tisková zpráva
Lucemburk, 15. června 2022

Zmenšování rozdílů v inovacích v rámci EU: členské státy se musí více angažovat

Aby se přetrvávající rozdíly v oblasti výzkumu a inovací v EU zmenšily a došlo k aktivaci excelence v zemích, které zaostávají, uplatňuje Evropská komise zvláštní opatření (tzv. opatření na rozšíření účasti), aby těmto zemím zajistila lepší přístup ke klíčovému financování EU. V dnes zveřejněné zprávě však Evropský účetní dvůr uvádí, že skutečný posun závisí především na vládách členských států, pro něž musí být výzkum a inovace prioritou, aby se investice a reformy zintenzivnily. Opatření na rozšíření účasti mohou pokrok v těchto zemích pouze nastartovat, sama o sobě však nejsou schopna generovat změny, které vnitrostátní ekosystémy pro výzkum a inovace potřebují.

Účast ve víceletých programech EU pro výzkum a inovace je založena na excelenci, což znamená, že se vybírají pouze ty nejlepší nabídky. Výzkumní pracovníci a inovátoři ze zemí s nízkou výkonností, tedy ze zemí s méně rozvinutými ekosystémy pro výzkum a inovace, se při soutěži se svými kolegy ze zemí s lepší výkonností potýkají s obtížemi a dosahují úspěchů v podobě účasti v programech méně často, což dále omezuje potenciál těchto zemí překonat jejich nedostatky v oblasti výzkumu a inovací. EU tento začarovaný kruh prolomila zavedením opatření na rozšíření účasti v rámci programu financování Horizont 2020 na období 2014–2020. Opatření se zaměřila na třináct zemí, které přistoupily k EU od roku 2004, a na Lucembursko a Portugalsko.

„Aby mohli využít potenciálu EU a snížit rozdíl mezi předními inovátory a méně pokročilými inovátory, měli by být všichni investoři v EU schopni těžit z jejich programů financování,“ uvedla Ivana Maletičová, členka EÚD odpovědná za tuto zprávu. *„Komise pomáhá zemím s nízkou výkonností jejich výkonnost zlepšit, ale její podpora není zázračnou pilulkou a může fungovat jen jako katalyzátor. Aby prolomily začarovaných kruh, musí se členské státy plně angažovat.“*

Auditoři dospěli k závěru, že opatření na rozšíření účasti byla pro dané účely vhodná, neboť řešila příčiny nízké výkonnosti některých zemí EU v oblasti výzkumu a inovací a jejich omezené účasti v následných souvisejících programech EU. Auditoři nicméně kritizují skutečnost, že projekty opatření na rozšíření účasti se koncentrovaly jen v několika zemích. To sebou nese riziko setrvání v začarovaném kruhu, neboť některé vybrané země měly z opatření na rozšíření účasti opět výrazně menší prospěch. Auditoři vyzývají Komisi, aby nepřidělovala většinu projektů jen několika zemím a aby podnikla kroky k zajištění širší účasti, pokud se objeví trvalá zásadní nerovnováha.

Klíčovým faktorem určujícím výkonnost země je její míra vnitrostátních investic do výzkumu a inovací a míra reforem. V roce 2020 činila průměrná míra investic do výzkumu a inovací v EU 2,3 %

Účelem této tiskové zprávy je informovat o hlavních zjištěních zvláštní zprávy Evropského účetního dvora. Plné znění této zprávy je k dispozici na internetové stránce eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

HND, byla tedy pod 3 % cílem. Z patnácti zemí, jež dostávaly podporu na rozšíření účasti, investovalo více než 2 % pouze Slovinsko a Česko. Navíc ne všechny země využívají nástroj na podporu politik, jenž je jedním z řady nástrojů politik, které Komise dala k dispozici, aby podpořila vnitrostátní reformy. Členské státy se mohly svobodně rozhodnout, zda a jak k doporučením Komise v kontextu nástroje na podporu politik přistoupí, a Komise tedy neměla velkou pravomoc stimulovat změny. Využila nicméně znalosti získané z aktivit nástroje na podporu politik při posuzování výzkumu a inovací v jednotlivých zemích v rámci roční koordinace hospodářských a fiskálních politik (tzv. evropského semestru).

Většina projektů na rozšíření účasti stále probíhá, a jejich plný dopad se tedy projeví až v nadcházejících letech. Auditóři nicméně zjistili, že projekty již začaly vykazovat slibné počáteční výsledky, například z hlediska počtu vědeckých publikací, vytváření sítí a přístupu k většímu objemu grantového financování. Projekty se ale potýkaly i s problémy, měly potíže se včasným zajištěním nutného doplňkového financování, náborem výzkumných pracovníků z cizích zemí a především s generováním vlastního příjmu, z něhož by mohly své fungování financovat. Auditóři analyzovali dvě opatření zaměřená na dlouhodobé účinky pro příjemce: opatření Teaming (podpora pro centra excellence) a opatření Profesury EPV (zapojení vynikajících akademických pracovníků do práce ve výzkumných institucích). Zjistili, že příjemci těchto opatření měli pouze omezené možnosti, pokud jde o využívání výsledků jejich výzkumu.

Obecné informace

Od roku 1984 poskytuje EU podporu na výzkum a inovace prostřednictvím následných rámcových programů jako Horizont 2020 (na období 2014–2020 s rozpočtem 76,4 miliardy EUR) a Horizont Evropa (2021–2027, 95,5 miliardy EUR). K příčinám nízké výkonnosti a omezené účasti v programu Horizont 2020 v některých zemích patří neadekvátní ekosystémy pro výzkum a inovace (např. fragmentovaná správa, limitované investice), deficity v lidském kapitálu (odliv výzkumných pracovníků) a omezená internacionalizace institucí působících v oblasti výzkumu a inovací. Cílem opatření na rozšíření účasti bylo zvýšit kapacitu výzkumných institucí v zemích s nízkou výkonností, a to tak, že jim bude poskytnuta pomoc při navazování kontaktů a partnerské spolupráce s předními institucemi a s náborem vysoce kvalifikované pracovní síly. Rozpočet těchto opatření činil v rámci programu Horizont 2020 na období 2014–2020 935 milionů EUR a v rámci programu Horizont Evropa na období 2021–2027 2,95 miliardy EUR. Všechny členské státy klasifikované jako země, jimž je poskytována podpora na rozšíření účasti v rámci programu Horizont 2020, si tento status zachovaly i v programu Horizont Evropa, s výjimkou Lucemburska, které nahradilo Řecko.

Zvláštní zpráva č. 15/2022 „Opatření na rozšíření účasti v programu Horizont 2020 byla dobře navržena, avšak udržitelná změna bude z velké části záviset na úsilí vnitrostátních orgánů“ je k dispozici na internetové stránce EÚD (eca.europa.eu). Koncem tohoto roku zveřejní Evropský účetní dvůr zvláštní zprávu o synergiích mezi programem Horizont 2020 a evropskými strukturálními a investičními fondy.

Kontakt pro tisk

Tiskové oddělení EÚD: press@eca.europa.eu

- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu – M: (+352) 621 552 224
- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu – M: (+352) 691 551 502
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – M: (+352) 691 553 547